

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра обліку і аудиту та фінансів

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор, проректор з
науково-педагогічної роботи,
д.е.н., доцент
Яремко Ю.І.

«28» квітня 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ППСВ.01 МЕТОДИКА ДОСЛІДНОЇ СПРАВИ В ЕКОНОМІЦІ

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий) рівень
(назва освітнього рівня)

освітньо-наукова програма Економіка
(назва галузі знань)

спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва спеціальності)

факультет економічний
(назва факультету)

Херсон, 2016 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Методика дослідної справи в економіці»** підготовки здобувачів на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти спеціальності 051 «Економіка».

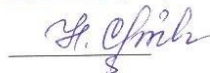
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Мармуль Лариса Олександрівна, д.е.н., професор
Потравка Лариса Олександрівна, д.е.н., доцент

Робочу програму навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри обліку, аудиту та фінансів

Протокол № 7 від «28» березня 2016 року

Завідувач кафедри

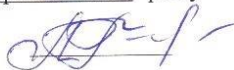

Танклевська Н.С.

Схвалено науково-методичною комісією зі спеціальності 051 «Економіка»

Протокол № 7 від «28» березня 2016 року

Голова

Галат Л.М.

Схвалено Вченою радою економічного факультету

Протокол № 7 від «29» березня 2016 року

Голова

Савченко О.Г.

Затверджено Вченою радою Державного вищого навчального закладу «Херсонський державний аграрний університет»

Протокол № 7 від «28» квітня 2016 року

Вступ

Сучасне соціально-економічне становище України обумовлює необхідність формування науково обґрунтованих напрямів підвищення конкурентоспроможності. Динамічність економічних умов господарювання, зростання обсягів наукової і науково-технічної інформації створює передумови для підготовки висококваліфікованих спеціалістів, здатних до самостійної творчої роботи, впровадження у виробництво наукомістких технологій і пристосування до умов ринкових відносин.

Навчальна дисципліна «Методика дослідної справи в економіці» передбачає формування культури та навичок проведення досліджень, упровадження їх результатів у практику діяльності організацій.

Метою навчальної дисципліни є формування знань з методології, теорії методу і процесу, психології, методичного забезпечення науково-дослідної діяльності, на етапах досліджень аспірантів.

Завдання навчальної дисципліни: теоретична підготовка з питань сутності понять і категорій методологій наукових досліджень; організації процесу наукового дослідження; застосування теоретичних та емпіричних методів дослідження; методик дослідження, їх змісту і принципів розробки; розробки етапів та форм процесу наукового дослідження; організації науково-дослідної роботи здобувачів; специфіки наукового пізнання; змісту та структури процесу наукового дослідження; оформлення результатів наукових досліджень та впровадження їх у практику; визначення економічної ефективності наукових досліджень.

Предметом навчальної дисципліни є система загальних принципів і підходів наукового пізнання, методи, технології пізнання, що пов'язані з науковою та практичною професійною діяльністю в галузі економіки.

Структура навчальної дисципліни наведено в табл. 1.

Програма навчальної дисципліни передбачає проведення лекцій, семінарських і практичних занять, а також здійснення здобувачами самостійної роботи.

Вид контролю – залік.

Кваліфікаційні вимоги

Необхідною навчальною базою дисципліни є засвоєння знань та навичок у галузі загальної економічної теорії, макроекономіки, мікроекономіки, психології, соціології, вищої математики, основ наукових досліджень тощо.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчальної дисципліни є самостійна робота аспіранта під керівництвом викладачів, а також самостійна робота з економічною літературою, законодавчими і нормативними актами з питань менеджменту, спеціальною інформаційно-аналітичною та методичною літературою, виконання індивідуальних практичних завдань. З метою активізації та інтенсифікації роботи аспірантів при вивченні навчальної дисципліни розв'язуються задачі, використовуються практичні господарські ситуації, здійснюється тестовий контроль.

1. Тематичний план навчальної дисципліни

Перед початком вивчення дисципліни кожен аспірант має бути ознайомлений як з програмою дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання навчальної роботи.

Навчальний процес згідно з програмою навчальної дисципліни «Методика дослідної справи в економіці» здійснюється у таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття, виконання індивідуального завдання, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

Вивчення навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це

відносно окремих самостійних блоків навчальної дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Тематичний план складається з двох модулів, кожен з яких містить кілька навчальних елементів. Загальна трудомісткість навчальної дисципліни становить 3 кредити або 90 годин.

Структуру залікового кредиту наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин, відведених на			
	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота	Інд.-консультаційна робота
Змістовна частина 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності				
Тема 1. Наука і наукове мислення	1	1	3	3
Тема 2. Концептуальні основи наукового пізнання	1	1	4	4
Тема 3. Наукове дослідження та методика його виконання в економіці	1	1	4	4
Разом за модулем 1	3	3	11	11
Змістовна частина 2. Технологія проведення наукових досліджень				
Тема 4. Технологія дослідницької роботи	1	1	5	5
Тема 5. Рівні та методи наукового дослідження	1	1	5	5

Тема 6. Організація науково-дослідної роботи магістрів	1	2	5	5
Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	1	1	5	5
Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх упровадження у практику	1	2	5	5
Разом за частиною 2	5	7	25	25
Всього годин	8	10	36	36

2. Зміст навчальної дисципліни за частинами та темами

Змістовна частина 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності

Тема 1. Наука і наукове мислення

Підходи до визначення науки. Предмет науки. Ознаки науки як специфічної діяльності. Основні функції науки: пізнавальна, розвиваюча, практично орієнтована. Завдання, що поставлені перед наукою. Наукознавство як вчення про загальні закономірності розвитку й функціонування науки як системи знань. Структура науки та її елементи. Класифікація науки. Основні наукові галузі. Періодизація розвитку науки. Революції у науці. Напрями сучасного розвитку науки. Підготовка наукових кадрів.

Поняття про наукові факти. Поняття наукової проблеми: визначення проблемної ситуації, постановка проблеми, класифікація проблем. Характеристика гіпотези та її сутність. Структура гіпотези. Види гіпотез. Етапи розробки гіпотези. Вимоги, що висуваються до формулювання наукових гіпотез. Загальна характеристика й визначення наукової теорії.

Функції теорій. Класифікація наукових теорій. Структура наукових теорій. Принципи побудови теорій.

Тема 2. Концептуальні основи наукового пізнання

Відмінність наукового пізнання від звичайного, художнього та інших способів опанування реальної дійсності. Основні ознаки наукового пізнання. Дисциплінарний та міждисциплінарний аналіз науки. Специфіка філософсько-методологічного дослідження науки. Позитивізм – неопозитивізм – постпозитивізм як світогляд і методологія наукового пізнання.

Передумови наукового мислення і діяльності. Експлікація поняття і теорій науки. Необхідні умови коректного наукового пояснення. Пізнавальний статус наукових законів моделі розвитку науки. Демаркація від індивідуальних психологічних, колективістських умов. Наукове і ненаукове знання. Форми ненаукового знання. Наука як соціокультурний феномен. Наукова картина світу і її еволюція. Різні моделі раціональності. Концептуальні і світоглядні засади наукового знання. Поняття синергетики й евристики. Взаємозв'язок епістемології і соціальної філософії.

Тема 3. Наукове дослідження та методика його виконання в економіці

Поняття об'єкта та предмета наукового дослідження. Поняття про метод, методологію та рівні наукового дослідження. Змістовна і формалізована методологія. Види змістовної методології: філософська, загальнонаукова, конкретно-наукова.

Типологія методів наукового пізнання: філософські, загально-наукові, загальнологічні, емпіричні та теоретичні.

Особливості наукового дослідження в області економіки.

Змістовна частина 2. Технологія проведення наукових досліджень

Тема 4. Технологія дослідницької роботи. Основні етапи наукового дослідження і логіка їх пізнавального пошуку. Виявлення, формування і постановка наукової проблеми як однієї з форм наукового знання. Практичні

та теоретичні причини, що зумовлюють постановку проблеми. Сутність, характер і шляхи вирішення наукової проблеми. Виявлення і нагромадження фактів дійсності – важливий етап у науковому дослідженні. Поняття про факти дійсності, їх види та зміст. Відмінність між фактом-подією та науковим фактом. Логіка виявлення фактів дійсності, їх пояснення та узагальнення.

Формування та обґрунтування наукових гіпотез як процес поглиблення наукового дослідження. Види гіпотез та їх роль у дослідженні явищ і процесів реальної дійсності. Значення гіпотез у прогнозуванні розвитку матеріального та духовного світу.

Формування наукової теорії – основний етап у процесі наукового дослідження. Поняття наукової теорії, її сутності та структури. Ознаки і функції наукової теорії. Роль теорії у формуванні та розвитку знань, науки, наукової картини світу. Наука як особливий вид духовного виробництва, пізнавальної діяльності вчених.

Тема 5. Рівні та методи наукового дослідження

Рівні наукового дослідження: емпіричний і теоретичний, їх відмінність за предметом, методами і формами наукового знання.

Поняття про емпіричні та теоретичні рівні наукового дослідження. Методи нагромадження емпіричного матеріалу та вираження його в різних формах емпіричного знання. Методи спостереження, вимірювання, опису, експерименту та їх роль у дослідженні.

Методи теоретичного узагальнення емпіричного матеріалу та вираження його в різних формах теоретичного знання. Загальнонаукові та загальнологічні методи наукового пізнання. Аналіз і синтез. Порівняння, абстрагування та узагальнення. Індукція, дедукція та аналогія. Моделювання і формалізація. Системний аналіз. Програмно-цільовий підхід. Комплексні дослідження.

Аксиоматичний і гіпотетико-дедуктивний методи. Порівняльний і структурно-функціональний методи. Логіко-математичний та імовірнісний

методи. Історичний і логічний методи. Сходження від абстрактного до конкретного. Емпіричні методи дослідження у групі економічних наук. Ситуаційні методи, що використовуються у менеджменті та маркетингу. Методи порівнянь, групувань, табличних, графічних, балансових, індексних, ланцюгових підстановок. Теорія масового обслуговування.

Методи ділових ігор. Контент-аналіз. Діагностування. Матричний метод. Методи експертних оцінок. Методи перевірки результатів наукового дослідження.

Тема 6. Організація науково-дослідної роботи

Види та форми науково-дослідної роботи магістрів. Класифікація наукових досліджень. Теоретичні, експериментальні дослідження. Фундаментальні і прикладні дослідження. Пошукові, описові, причинно-наслідкові та прогностичні дослідження. Кабінетні і польові дослідження. Дослідження, які проводяться самостійно суб'єктом. Дослідження, що проводяться спеціалізованими дослідницькими фірмами. Дослідження, які проводяться спільно. Науково-дослідна робота (НДР) магістрантів у навчальний та у позанавчальний час.

Реферування літератури. Виконання магістерської роботи. Обґрунтування теми, розробка її змісту, проведення наукового дослідження, апробація результатів дослідження у практиці діяльності підприємств-об'єктів дослідження. Участь у розробці держбюджетної та госпдоговірної тематики кафедри. Участь у конкурсах наукових робіт магістрантів, науково-практичних конференціях. Складання наукової доповіді, наукової статті.

Планування науково-дослідної роботи магістрантом. Складання індивідуального плану роботи магістранта. Розробка календарного плану виконання випускної науково-кваліфікаційної роботи. Розробка плану впровадження результатів наукових досліджень.

Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Інформаційний підхід у методології пізнання. Наукова інформація та її джерела. Поняття наукової інформації. Види та вимоги до наукових видань:

автореферат, дисертації, препринт, збірник наукових праць, матеріали наукової конференції, тези доповідей наукової конференції, науково-популярне видання.

Технологія роботи з науковою літературою. Особливості збирання, обробки та інтерпретації інформації.

Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх упровадження у практику

Систематизація результатів дослідження. Види систематизації результатів дослідження та їх зміст. Докази гіпотези, висновки та рекомендації, науковий експеримент, коригування попередніх пропозицій, літературний огляд дослідження. Викладення висновків та рекомендацій у формі реферату, наукової статті, тез доповіді, звіту про виконану науково-дослідну роботу, курсової, випускної магістерської роботи. Наукова стаття. Звіт про науково-дослідну роботу (НДР).

Упровадження результатів закінчених досліджень та розрахунок їх ефективності. Продукція наукових досліджень: теоретичні і науково-методологічні положення, методики, рекомендації. Кінцеві результати НДР, місце і форми їх застосування. Порядок упровадження результатів НДР у практику діяльності підприємств. Відповідальність за впровадження НДР. Здавання замовнику НДР. Упровадження завершених досліджень: дослідне випробування розроблених методик, рекомендацій, інструкцій, положень.

Ефективність результатів наукових досліджень та її критерії. Економічна, науково-технічна, соціальна ефективність.

4. Плани лекцій

Змістовний частина 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності

Тема 1. Наука і наукове мислення

- 1.1. Наука як система знань. Факт, гіпотеза, теорія, концепція.
- 1.2. Наукова гіпотеза: види, функції, етапи розвитку.
- 1.3. Методологія, метод, методика.
- 1.4. Класифікація наук.

Література: [1 – 24].

Тема 2. Концептуальні основи наукового пізнання

2.1. Сутність повсякденного й наукового пізнання.

2.2. Поняття про метод і методологію наукового пізнання.

2.3. Структура (рівні) методології пізнання.

2.4. Типологія методів наукового дослідження.

2.5. Принципи наукового пізнання.

Література: [1 – 8; 24].

Тема 3. Наукове дослідження та методика його виконання в економіці

3.1. Процес наукового дослідження та його характеристика

3.2. Поняття об'єкта та предмета наукового дослідження

3.3. Типологія методів наукового пізнання.

3.4. Особливості наукового дослідження в області економіки.

Література: [1 – 7; 10; 13; 24].

Змістовна частина 2. Технологія проведення наукових досліджень

Тема 4. Технологія дослідницької роботи

4.1. Стадії та етапи науково-дослідного процесу.

4.2. Методика дослідження: зміст та принципи розробки.

4.3. Формування мети, проблеми наукового дослідження.

4.4. Формування гіпотези, методики і робочого плану дослідження.

4.5. Результати наукових досліджень.

Література: [1 – 7; 10 – 16; 20 – 24].

Тема 5. Рівні та методи наукового дослідження

5.1. Методика роботи з поняттями.

5.2. Загальнологічні методи досліджень.

5.3. Методи теоретичного дослідження.

5.4. Методи емпіричного дослідження.

Література: [1 – 6; 8; 12; 13; 24].

Тема 6. Організація науково-дослідної роботи магістрів

6.1. Поняття наукової діяльності, її види.

6.2. Форми організації науково-дослідної діяльності. Академія наук України.

6.3. Форми фінансування науково-дослідної діяльності. Гранти.

6.4. Технологія роботи над магістерською роботою.

Література: [1; 2; 6; 7; 13; 14; 17; 23].

Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

7.1. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.

7.2. Бібліографічна інформація.

7.3. Пошукові системи Інтернету.

7.4. Національна система науково-технічної інформації України.

Література: [1 – 24].

Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх упровадження у практику

8.1. Форми подання результатів наукового дослідження.

8.2. Вимоги до наукової статті й наукової доповіді.

8.3. Упровадження результатів наукових досліджень.

8.4. Ефективність результатів наукових досліджень та її критерії.

Література: [1 – 7; 10; 12; 14; 21; 22].

5. Плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів.

Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних кабінетах з однією академічною групою.

На кожному семінарському занятті (табл. 2) викладач оцінює підготовлені здобувачами виступи, активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо.

Таблиця 2

Перелік тем семінарських занять

Тема	Програмні запитання	Кількість годин	Література
Змістовна частина 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності			
Тема 1. Наука і наукове мислення	Роль науки в сучасному світі. 1. Важливість науки у контексті забезпечення соціально-економічного розвитку України. 2. Етичні та професійні риси працівника науки. 3. Сучасні умови формування наукової культури. 4. Особливості наукового пізнання	0,5	[1; 2; 6; 7; 11 – 13; 15; 20; 22; 24]
Тема 3. Наукове дослідження та методика його виконання в економіці	Особливості наукових досліджень в економіці. 1. Класифікація наукових досліджень. 2. Система методів економічного дослідження. 3. Метод аналогії в бізнесі. 4. Методи математичної статистики у наукових дослідженнях. 5. Моделювання у наукових дослідженнях	1	[2 – 6; 10; 13; 17]
Змістовна частина 2. Технологія проведення наукових досліджень			
Тема 4. Технологія дослідницької роботи	Технологія роботи з науковою літературою. 1. Етапи роботи з літературою в процесі наукового дослідження. Складання бібліографії. 2. Як правильно читати літературні джерела. 3. Запис прочитаного	1	[1 – 6; 9; 10; 13; 15; 17; 22]
Тема 6. Організація науково-	Захист результатів магістерської роботи. 1. Основні особливості роботи над магістерською роботою порівняно з іншими видами науково-дослідниць-	1	[6; 10; 13; 17]

дослідної роботи магістрів	ких робіт 2. Підготовка до захисту магістерської роботи. 3. Захист магістерської роботи		

6. План практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем відповідно сформульованих завдань.

Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння здобувачами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язання їх здобувачами на занятті.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані здобувачем за окремі практичні заняття враховуються при виставленні поточної модульної (практичний модульний контроль) оцінки з навчальної дисципліни. Перелік тем практичних занять з навчальної дисципліни наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік тем практичних занять

Тема	Програмні запитання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовна частина 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності			
Тема 1. Наука і наукове мислення	Оцінювальні тести та кросворди, щодо знання основних категорій науки. Створення структурної схеми понять науки.	0,5	[1; 2; 6; 7; 11 – 13; 15; 20; 22; 24]

	Формулювання гіпотези		
Тема 2. Концептуальні основи наукового пізнання	Індивідуальне створення когнітивних схем наукового пізнання їх обговорення і презентація	1	[2 – 6; 10; 13; 17]
Змістовна частина 2. Технологія проведення наукових досліджень			
Тема 4. Технологія дослідницької роботи	Формулювання теми, пробле- ми та цілей власного науко- вого дослідження	1	[1 – 6; 9; 10; 13; 15; 17; 22]
Тема 5. Рівні та методи наукового дослідження	Вправи на застосування різних методів пізнання. Аналіз наукової публікації, апробація навичок роботи з науковою літературою (журнальна стаття)	1	[1 – 6; 13; 17; 22; 24]
Тема 6. Організація науково-дос- лідної роботи магістрів	Розробка програми наукового дослідження. Обґрунтування методів дослідження	1	[6; 10; 13; 17]
Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	Методика роботи з поняттями (відпрацювання навичок роботи з визначеннями та складання класифікації)	1	[6; 10; 13; 17]
Тема 8. Оформлення результатів наукових дослі- джень та їх упровадження у практику	Складання заявки на грант. Форми подання результатів наукового дослідження, вимоги до написання наукової статті. Підготовка слайдів до наукової доповіді	1	[1; 3; 6; 11; 13; 16; 22; 24]

7. Самостійна робота

Самостійна робота над засвоєнням навчальної дисципліни є необхідним елементом ефективного формування компетенції та включає

вивчення і конспектування питань, що винесені на самостійне опрацювання, критичне осмислення основних термінів та понять за темами дисципліни, підготовка до доповідей, виступів на семінарських заняттях.

За кожною з тем передбачено вивчення теоретичних питань, що вимагає від студентів роботи не тільки над навчально-методичною літературою, а й над матеріалами періодичних видань та законодавчими і нормативними актами.

Мета самостійної роботи – відповідним комплексом заходів забезпечити регулярну і ефективну самостійну роботу аспірантів над вивченням дисципліни.

Самостійна робота може бути ефективною при наявності контролю з боку викладача. Зворотній зв'язок дозволяє викладачу своєчасно отримати інформацію про ступінь засвоєння аспірантом програмного матеріалу, допомагає отримати додатковий матеріал, який характеризує індивідуальні властивості кожного аспіранта, що позитивно впливає на об'єктивність підсумкової оцінки його знань.

Основними формами організації контролю за самостійною роботою є: поточний контроль знань студентів, модульний контроль знань, семестровий контроль, тестування, аналіз індивідуальних та групових завдань, розв'язування задач, аналіз графічного матеріалу, прослуховування реферативних виступів, обговорення окремих проблем, визначених самостійною роботою. Особливе значення для здійснення контролю за виконанням самостійної роботи мають консультації.

Перелік питань для самостійного опрацювання

Змістовна частина 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності

Тема 1. Наука і наукове мислення

1.1. Специфіка наукового мислення.

1.2. Основні функції та завдання науки.

1.3. Характеристика етапів становлення науки.

Література: [1 – 24].

Тема 2. Концептуальні основи наукового пізнання

2.1. Процеси пізнання об'єктивної дійсності

2.2. Змістовна і формалізована методологія.

2.3. Види змістовної методології: філософська, загальнонаукова, конкретно-наукова.

Література: [1 – 8; 24].

Тема 3. Наукове дослідження та методика його виконання в економіці

3.1. Етапи наукового дослідження.

3.2. Відмінність між прикладною і науковою проблемою.

3.3. Співвідношення об'єкта та предмета дослідження.

3.4. Приклади наукових результатів зі сфери економіки.

Література: [1 – 7; 10; 13; 24].

Змістовна частина 2. Технологія проведення наукових досліджень

Тема 4. Технологія дослідницької роботи

4.1. Сутність, характер і шляхи вирішення наукової проблеми.

4.2. Формування та обґрунтування наукових гіпотез.

4.3. Основні етапи роботи з літературними джерелами в рамках наукового дослідження.

4.4. Види записів, які необхідні під час роботи з науковою літературою.

Література: [1 – 7; 10 – 16; 20 – 24].

Тема 5. Рівні та методи наукового дослідження

5.1. Основні характеристики евристичних правил.

5.2. Порівняльний аналіз евристичних та аналітичних методів розв'язання задач.

5.3. Сутність процедур аналізу і синтезу; прийомів абстрагування і узагальнення.

5.4. Порівняльний аналіз дедуктивного і індуктивного висновків

5.5. Основні етапи організації експерименту.

Література: [1 – 6; 8; 12; 13; 24].

Тема 6. Організація науково-дослідної роботи

6.1. Форми організації наукових досліджень.

6.2. Структура дисертаційної роботи.

6.3. Правила оформлення літературних джерел.

6.4. Основні особливості роботи з іншими видами науково-дослідницьких робіт.

6.5. Комплекс заходів щодо планування робіт з підготовки до захисту.

Література: [1; 2; 6; 7; 13; 14; 17; 23].

Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

7.1. Види бібліографічної інформації.

7.2. Організації, які входять до складу Національної системи науково-технічної інформації України.

7.3. Можливості і обмеження сучасних інформаційних технологій.

Література: [1 – 7; 15; 20 – 24].

Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх упровадження у практику

8.1. Форми представлення результатів наукових досліджень.

8.2. Вимоги до структури наукових статей.

8.3. Правила оформлення ілюстративного матеріалу (плакати, слайди).

8.4. Відмінність вимог до наукової доповіді та наукової статті.

8.5. Основні елементи наукового дослідження, які необхідно виявити в процесі структуризації наукової статті.

Література: [1 – 7; 10; 12; 14; 21; 22].

8. Контрольні запитання для самодіагностики

1. Дайте сутність визначення поняття методології науки.
2. Дайте сутність визначення поняття критерія.
3. Дайте сутність визначення поняттям гіпотези, теорії, наукової ідеї, а також дайте методи її генерування.
4. Дайте визначення класифікації наук.
5. Дайте технологію дослідження та її елементи.
6. Викладіть принципи розвитку наук.
7. Розкрийте сутність поняття "емпіричне дослідження".
8. Назвіть основні методи емпіричного дослідження.
9. Охарактеризуйте сутність методу спостереження. Назвіть вимоги до спостереження.
10. Назвіть етапи проведення спостереження.
11. Розкрийте сутність методу вимірювання.
12. Розкрийте сутність методу порівняння. Назвіть види порівняння.
13. Розкрийте сутність методу узагальнення.
14. Охарактеризуйте сутність методу експерименту.
15. Назвіть види експерименту.
16. У чому полягає особливість теоретичних методів наукового дослідження?
17. Дайте характеристику основних етапів проведення теоретичних досліджень.
18. Які серед загальнонаукових методів найчастіше використовуються на теоретичному рівні дослідження?

19. Охарактеризуйте такі теоретичні методи дослідження, як аналіз та синтез.
20. Поясніть сутність індуктивного та дедуктивного методів наукового дослідження.
21. У чому полягає зміст методів порівняння, формалізації та абстрагування?
22. Розкрийте особливості методу моделювання.
23. Дайте визначення сутності поняття "наукове видання".
24. Чим відрізняються науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання?
25. Що відноситься до наукових неперіодичних видань.
26. Які ви знаєте види монографій?
27. Наведіть форми висвітлення підсумків наукової роботи.
28. Наведіть види рефератів.
29. Що відноситься до результатів винахідницької діяльності?
30. Де може відбуватися усна передача інформації про наукові результати?
31. Дайте визначення сутності наукової конференції, їх види.
32. Які ви знаєте форми участі в дискусії?
33. Що таке науково-дослідний процес?
34. Поясніть, що розуміють під науковим напрямом, проблемою, комплексною проблемою, темою, науковим питанням.
35. Наведіть стадії науково-дослідного процесу.
36. Охарактеризуйте окремі стадії науково-дослідного процесу.
37. Назвіть структурні елементи програми дослідження.
38. Дайте визначення об'єкта й предмета дослідження.
39. Назвіть загальні критерії обґрунтування теми наукового дослідження.
40. Охарактеризуйте етапи створення нової інформації.
41. Поясніть, що є планами наукового дослідження.
42. Охарактеризуйте безпосередні впливи на продуктивність діяльності науковця.
43. Поясніть, що включає системи елементів наукової організації праці.

Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять,

консультацій, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини навчальної дисципліни проводиться у вигляді:

1) індивідуальних консультацій (запитання – відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);

2) групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів і методик в аналізі та аудиті персоналу).

Індивідуально-консультативна робота з практичної частини навчальної дисципліни проводиться у вигляді:

1) індивідуальних консультацій (розгляд практичних завдань, стосовно яких виникли запитання, проблемних питань, що постали в ході виконання індивідуальних завдань);

2) групових консультацій (розгляд практичних ситуацій, завдань, які потребують колективного обговорення).

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді:

1) індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;

2) підготовки рефератів для виступу на науковому семінарі;

3) підготовки рефератів для виступу на науковій конференції.

10. Методики активізації процесу навчання

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування таких сучасних освітніх технологій (активних і інтерактивних форм навчання), як: проблемні лекції; робота в малих групах; семінари-дискусії; кейс-метод.

Розподіл активних і інтерактивних форм навчання за темами навчальної дисципліни наведено в табл. 4.

Таблиця 4

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Назва теми	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Змістовна частина 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності	
Тема 1. Наука і наукове мислення	Проблемна лекція з питання "Значущість науки в економічному зростанні", семінар-дискусія на тему "Роль науки в сучасному світі"
Тема 2. Концептуальні	Міні лекція з питання "Роль наукового пізнання в сприянні розвитку економічної думки", робота в малих

основи наукового пізнання	групах, метою якої є створення історичного генезису розвитку наукових революцій
Тема 3. Наукове дослідження та методика його виконання в економіці	Семінар-дискусія на тему "Особливості наукових досліджень в економіці", презентації щодо методики виконання наукових досліджень
Змістовна частина 2. Технологія проведення наукових досліджень	
Тема 4. Технологія дослідницької роботи	Міні лекція з питання "Формулювання мети та завдань магістерської роботи"
Тема 5. Рівні та методи наукового дослідження	Проблемна лекція з питання "Методи наукових досліджень. Можливість їх застосування при написанні МДР"; робота в малих групах стосовно формування об'єкта, предмета та мети магістерської роботи
Тема 6. Організація науково-дослідної роботи магістрів	Семінар-дискусія на тему "Захист результатів магістерської роботи"; мозковий штурм щодо можливих нетрадиційних методів мотивування наукових досліджень
Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	Проблемна лекція з питання "Пошук теоретичної та практичної інформації для здійснення наукових досліджень; кейс-метод з оформлення літературних джерел, формування виписки, реферату, бібліографії
Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх упровадження у практику	Міні-лекція щодо вимог і помилок при захисті магістерських робіт, презентація щодо особливостей створення презентації роботи; робота в малих групах при розгляді факторів, які впливають на ефективність наукових досліджень

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають до пошуку розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться,

як правило, як частина заняття-дослідження. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує активність та увагу при сприйнятті матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування. Після висвітлення проблеми (при використанні проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу.

Презентації-виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, для демонстрації нових товарів і послуг. Однією з позитивних рис презентації та її переваг при використанні в навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули при роботі у певній малій групі.

Семінари-дискусії – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки – це метод розв'язання невідкладних завдань за дуже обмежений час. Сутність його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією – використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу.

11. Система поточного та підсумкового контролю знань

Підсумки складання заліку

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен, диференційований залік	Недиференційований залік
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D		
60–63	E	задовільно	
35–59	FX	незадовільно	не зараховано
1–34	F		

12. Рекомендована література

Основна

1. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / А. В. Демківський, П. І. Безус. – К. : Акад. муніцип. упр., 2012. – 276с.
2. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посібн. ; за ред. А. А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2011. – 280 с.
3. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень [Текст] : навч.-метод. посібн. / Н. М. Краус ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка, каф. екон.теорії та регіон. економіки. – Полтава : Оріяна, 2012. – 180 с.
4. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / В. Є. Юринець ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : ЛНУ, 2011. – 179 с.
5. Бабицький А.Ф. Методологія аналізу економічних процесів і управління: Навч.посіб. для студ. ВНЗ. - К.: МАУП, 2013. - 128 с.

Додаткова

6. Ганін В.І. Методологія соціально-економічного дослідження [Текст]: Навч. посіб. / Ганін В.І., Ганіна Н.В., Гурова К.Д. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 224 с.
7. Грищенко І.М. Основи наукових досліджень [Текст]: Навч. посіб. / Грищенко І.М., Григоренко О.М., Борисейко В.О. - К.: Київ.нац.торг.-екон. Ун-т, 2012. - 186 с.

8. Галаєва Л. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень. – К.: НУБіПУ, 2014. – 94 с.
9. Артемчук Г.І. Методика організації науково-дослідної роботи: Навч. посіб. для студ. та викл. ВНЗ / Артемчук Г.І., Курило В.М., Кочерган М.П. — К.: Київ. держ. лінгв. унт Форум, 2014. - 270 с.
10. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень: Підручник / Білуха М. Т. - К.: Вища школа, 2012.- 214 с.
11. Ганін В.І. Методологія соціально-економічного дослідження: Навч. пос. / Ганін В.І., Ганіна Н.В., Гурова К.Д. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 224 с.
12. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник / Крушельницька О. В. - К.: Кондор, 2016. - 192 с.
13. Мочерний С.В. Методологія економічного дослідження. / Мочерний С.В. Львів: Світ, 2011.
14. Пилюшенко В.Л., Шкрабак И.В. Методология и организация научного исследования: Учебное пособие. - Донецк, ДонГАУ, 2011. - 285 с.

Ресурси мережі Інтернет

1. Все об управленнии персоналом [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.hr-expert.net>
2. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>
3. Методологія науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.inter-pedagogika.ru>
4. Методологія науки – Fajr [Електронний ресурс]. – Режим доступу : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>
6. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nplu.kiev.ua>
7. Сообщество профессионалов hr-portal [Электронный ресурс]. –Режим доступа : <http://www.hr-portal.ru>
8. Харківська державна наукова бібліотека ім. Короленка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>